
КОМЕМОРАТИВНІ ПРАКТИКИ У СТРАТЕГІЯХ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

УДК 304.4(477) Шевченко

Короленко Б. А.

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ОФІЦІЙНИХ ДОКУМЕНТАХ УКРАЇНИ (1991–2013 рр.)

Проаналізовано комплекс нормативних актів (урядових розпоряджень, указів президентів, постанов Верховної Ради України) меморіального характеру, присвячених ушануванню пам'яті Тараса Шевченка в Україні доби незалежності. Простежено становлення традиції державних комеморативних практик українського поета через призму офіційних документів.

Ключові слова: Тарас Шевченко, комеморації, офіційні документи, політика пам'яті, місця пам'яті, музеї, пам'ятники Тарасу Шевченку.

2014 року виповнюється 200-ліття від дня народження Тараса Григоровича Шевченка, що відзначатиметься в Україні на найвищому державному рівні. Указом Президента України В. Януковича № 257/2012 від 11 квітня 2012 р. «Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка» передбачено широку програму заходів із ушанування пам'яті визначного сина українського народу та проголошено 2014 р. в Україні Роком Тараса Шевченка [1].

Унікальність постаті Тараса Шевченка в культурному ландшафті та інформаційному просторі України спричинила його виключне місце в державній комеморативній політиці. Тарас Шевченко – єдиний з історичних постатей українського народу, вшанований щорічними урочистостями з увічнення пам'яті на державному рівні. Окрім Шевченкових комеморацій, щорічно в Україні відзначаються лише День Перемоги у Великій Вітчизняній війні, День Конституції та День Незалежності України. Очевидно, що практики з ушанування пам'яті Кобзаря на найвищому державному рівні є ще й своєрідним культом, з одного боку, самоідентифікації та, з іншого, символічної легітимації політичного істеблішменту України в очах громадськості саме як української влади.

Шевченківські дні вже традиційно є очікуваним інформаційним приводом та сюжетом у прайм-таймі загальнонаціональних і регіональних телеканалів, друкованих та електронних мас-медіа, вже традиційно вони відзначаються як представниками влади, так і опозиції, у формальному та неформальному середовищах, як у містах, так і селах, в Україні та діаспорі. Це засвідчує унікальне місце та виключну консенсусність меморіальної постаті Тараса Шевченка в національній пам'яті українського народу. За справедливим висловлюванням німецької дослідниці Єнні Альварт, співробітниця Центру вивчення історії та культури Центрально-Східної Європи при Університеті Ляйпцига, яка вивчає місце українського

поета у культурі пам'яті та історичній політиці сучасної України: «Шевченко – чи не єдине «місце пам'яті», яке не роз'єднує, а поєднує українців» [2].

Зважаючи, що за період незалежності сформувався цілий корпус урядових постанов і розпоряджень, указів президентів, постанов Верховної Ради України, присвячених ушануванню пам'яті визначного українця, метою статті є дослідження офіційної Шевченкової комеморативної політики упродовж 1991–2013 рр., її вербальної символіки, змісту та основних напрямків через призму аналізу «меморіальної» документації вищих органів влади України.

Побіжний огляд традиції вшанування пам'яті Тараса Шевченка засвідчує, що сучасний український Шевченків комеморативний канон (маємо на увазі усталений й такий, що визнається абсолютною більшістю суспільства набір практик для вшанування пам'яті певної історичної події або персоналії) сформувався й утрадиційнився переважно у радянську добу, в ході масштабних ювілейних святкувань 1939 та 1960-х рр. Саме тому цікавим може бути проведення аналогій між радянським та українським Шевченковими меморіальними канонами у частині специфіки притаманних обом комеморативних практик, їхніх спільних та відмінних рис.

Одним із перших нормативних актів серед комплексу документації, що заклала основи державної політики з увічнення пам'яті Тараса Шевченка, стала постанова Кабінету Міністрів України № 156 від 25 березня 1992 р. «Про створення державного історико-культурного заповідника «Батьківщина Тараса Шевченка». Документ започатковував й унормовував облаштування одного з місць пам'яті, пов'язаних із життям і творчістю Тараса Шевченка у Звенигородському районі Черкаської області. Заповідник підпорядковувався Черкаському облвиконкому, на який покладалося забезпечення виготовлення до 1994 р. генерального плану розвитку заповідника із визначенням його меж, охоронних зон та зон природного ландшафту, що знаходяться під охороною тощо, а також комплексу заходів із реставрації пам'яток [3]. Постанова № 156 залишилася першим і єдиним «меморіальним» актом з увічнення пам'яті Тараса Шевченка, прийнятим за правління Президента України Л. Кравчука.

За каденції наступного Президента України Л. Кучми з'явилася низка документів з ушанування пам'яті визначного українця. Лише впродовж 1998–2000 рр. було прийнято 6 актів меморіального характеру, з них 4 (3 укази та 1 розпорядження) – за підписом Президента.

Показовим є той факт, що вже 1998 р. було актуалізовано необхідність розробки програми майбутніх масштабних комеморативних заходів, пов'язаних із 200-літнім ювілеєм Тараса Шевченка. Прийнята Кабінетом Міністрів України 19 жовтня 1998 р. постанова № 1655, з метою забезпечення підготовки до відзначення у 2014 р. ювілею *«великого українського народного поета»* (курсив наш – Авт.), передбачала проведення упродовж 1999–2014 рр. широкого комплексу заходів соціально-економічного, інфраструктурного, культурно-освітнього характеру. Зокрема, було заплановано виділення субвенцій з державного бюджету на фінансування робіт із закінчення спорудження

Канівського міського будинку культури та адміністративного будинку-заповідника у с. Шевченковому, проведення капітального ремонту Канівського районного та будинків культури в селах Шевченковому і Моринцях, школи мистецтв і народних ремесел у с. Шевченковому та газифікацію сіл Шевченкове, Моринці та Будище тощо.

З іншого боку, варто відзначити, що в постанові значну увагу було приділено актуалізації та «націоналізації» символічного простору й упорядкування меморіального ландшафту Шевченкових місць пам'яті: передбачалося проведення реекспозиції музеїв Т. Шевченка у Каневі та с. Шевченковому, створення нових експозицій музеїв Т. Шевченка та родини Симиренків, а також заміна пам'ятника-погруддя поету і спорудження пам'ятного знаку на родинному кладовищі Симиренків у с. Млієві Городищенського району, відбудова садиби батьків Шевченка у с. Моринцях, виконання проектних робіт, капітального ремонту та реставрації меморіалу Т. Шевченка у Шевченківському національному заповіднику в Каневі, впорядкування і реставрацію пам'ятників Т. Шевченку в Києві, Харкові та інших містах і заміна пам'ятників, виготовлених із крихких матеріалів. Проведення всеукраїнських і міжнародних наукових конференцій, конкурсів та фестивалів, а також щорічних травневих міжнародних Шевченківських літературно-мистецьких свят. «В сім'ї вольній, новій» мало залучити до Шевченкових комеморацій науково-освітні установи та заклади культури. Задля популяризації Т. Шевченка та його творчості серед широких кіл громадськості на студію «Укртелефільм» покладалося виробництво багатосерійного художнього фільму про поета, а також телевідеофільмів на Шевченківську тематику, зокрема телефільмів «Апостол світла і добра» з подальшою телетрансляцією до Шевченкових роковин. Завершувала комплекс запланованих урядовою постановою комеморативних заходів програма видання Повного зібрання творів Т. Шевченка, перевидання «Кобзаря», друк науково-популярних видань, каталогів музейних збірок, а також туристично-рекламної продукції, пов'язаної з широким колом Шевченківських місць пам'яті в Україні [4].

Підкреслимо, що більшість меморіальних документів на вшанування пам'яті поета, які з'явилися потому, фактично деталізували окремі положення постанови № 1655 у частині організаційно-фінансового забезпечення її реалізації.

Окремим заходом у низці щорічних комеморативних практик, присвячених вшануванню пам'яті поета, є вручення Шевченківської премії. Засновану з нагоди відзначення 150-літнього ювілею Кобзаря у 1961 р. як Республіканську премію імені Т. Г. Шевченка для нагородження видатних митців у галузі літератури, образотворчого мистецтва, музики, театрального мистецтва й кінематографу, її 1969 р. перейменовано на Державну Премію УРСР імені Тараса Шевченка, а після 1991 р. – на Державну премію України імені Тараса Шевченка. Указом Президента України Л. Кучми № 1228/99 від 27 вересня 1999 р. «з метою піднесення ролі і престижу Державної премії України імені

Тараса Шевченка як найвищої в Україні премії в галузі культури, літератури і мистецтва» їй надано статус національної [5]. 12 червня 2000 р. Л. Кучма видав розпорядження № 226/2000-рп про відзначення 40-річного ювілею Шевченківської премії, «враховуючи виняткову роль» премії в «увічненні пам'яті видатного українського поета Тараса Шевченка». Урочисте пошанування лауреатів премії мало бути широко висвітлено у ЗМІ [6].

Провідне місце Тараса Шевченка у державній комеморативній політиці «персонального» характеру засвідчено й у наступному «Шевченківському» Указі Л. Кучми № 940/2000 від 1 серпня 2000 р. – показовим вже є преамбульне формулювання: «З метою вшанування на межі тисячоліть пам'яті видатного сина Українського народу Тараса Григоровича Шевченка (курсив наш – Авт.) та з нагоди 160-річчя першого видання «Кобзаря»...». Органам виконавчої влади доручалося «активізувати роботу щодо популяризації творчої спадщини Тараса Шевченка, утвердження в Україні його духовних заповідей як важливого чинника консолідації суспільства» (курсив наш – Авт.). Указом передбачалася комплексна програма комеморативних Шевченкових заходів, зокрема, значну увагу приділено вихованню на Шевченковому слові учнівської та студентської молоді: засновано 10 щорічних (починаючи з 2001 р.) стипендій Президента України учням середніх загальноосвітніх навчальних закладів «за особливі успіхи у вивченні української мови та літератури», а на 25 грудня 2000 р. заплановано проведення у закладах освіти Шевченківських уроків, читань, організації книжкових та художніх виставок, присвячених 155-річчю створення «Заповіту». Кабінету Міністрів України було доручено протягом 2000–2001 рр. вирішити питання щодо фінансування видання перших шести томів академічного зібрання творів Т. Г. Шевченка у 12-ти томах та підготовки до друку 1-го та 2-го томів Шевченківської енциклопедії у 4-х томах.

На 2000–2001 рр. було заплановано підготовку і видання ілюстрованого альбому «Державний музей Т. Г. Шевченка в м. Києві», а на березень 2001 р. – проведення виставки «Святий Київ наш великий» (Київ у малюнках Тараса Шевченка та інших художників) з виданням однойменного ілюстрованого альбому. На базі Державного музею Т. Г. Шевченка в Києві (Указом від 31 березня 2001 р. № 222 отримав статус національного), у першому кварталі 2001 р. мала відбутися науково-практична конференція «Святе письмо у творчості Тараса Шевченка», а у першому півріччі 2001 р. – 34-а наукова Шевченківська конференція у Черкаському державному університеті імені Богдана Хмельницького. Указ передбачав також заснування ще одного Шевченкового місця пам'яті: Міністерству культури і мистецтв спільно з Черкаською облдержадміністрацією доручалося вирішити питання щодо утворення у м. Каневі на базі міського будинку культури Шевченківського культурного центру [7].

У 2002 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України № 316-р «з метою забезпечення широкого доступу населення до поетичної спадщини Т. Г. Шевченка» було започатковано просвітницько-видавничий проект «Кобзар»

у кожну родину», яким передбачалося упродовж 2002–2004 рр. видати Шевченкову збірку тиражем 300 тис. примірників для бібліотек мережі Міністерства освіти і науки, 300 тис. примірників для інших бібліотек, книготоргівельної мережі та українських культурно-освітніх осередків за кордоном, а також 10 тис. примірників для бібліотек мережі Міністерства культури [8].

Указ Президента України № 307/2003 від 7 квітня 2003 р. про відзначення 190-ї річниці Тараса Шевченка, окрім вже традиційних друку поетичної спадщини (цього разу йшлося також про підготовку програми видання творів поета іноземними мовами), проведення Шевченківських виставок, вечорів, уроків, конференцій тощо (також за участю представників української громадськості за кордоном), передбачав здійснення комплексу заходів, пов'язаних із Шевченковими місцями пам'яті. Зокрема, планувалося проведення ремонтно-реставраційних робіт у Національному музеї Тараса Шевченка та його філіях у м. Києві, будинку лікаря Козачковського у м. Переяславі (де було створено «Заповіт»), в історико-культурному заповіднику «Батьківщина Тараса Шевченка», завершення капітального ремонту Шевченківського національного заповідника у м. Каневі та будинків культури у селах Шевченковому і Моринцях, школи мистецтв і народних ремесел у с. Шевченковому та облаштування меморіального парку у с. Моринці. Київській міській державній адміністрації було доручено провести благоустрій місць, пов'язаних із перебуванням Тараса Шевченка, а також об'єктів, вулиць, площ, яким присвоєно його ім'я. Для візуалізації меморіального образу поета указ передбачав карбування ювілейної монети, випуск в обіг поштових марки (і її спецпогашення) та конверта [9].

Практики комеморації Тараса Шевченка, започатковані попередниками, були продовжені за каденції третього Президента України В. Ющенка. Своім першим «Шевченківським» Указом (№ 784/2005 від 16 травня 2005 р.) В. Ющенко постановив «установити Національний шевченківський день, який відзначати щорічно 9 березня» та започаткував проведення Всеукраїнської культурно-мистецької акції «Встане правда! Встане воля» [10]. Очевидно, ідея останньої президентської ініціативи не в останню чергу з'явилася під впливом відомих подій 2004 р.

У січні 2006 р. Указом Президента України № 74/2006 «за особливу роль у збереженні шевченківських меморіальних місць» державному історико-культурному заповіднику «Батьківщина Тараса Шевченка» (виведений з підпорядкування Шевченківського національного заповідника у м. Каневі згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 273 від 13 квітня 2005 р.) надано статус національного [11]. А Указом № 529 від 16 червня 2006 р. проголошено заснування науково-дослідного і культурно-інформаційного центру «Шевченківський дім».

Наступний указ В. Ющенка стосувався ще одного Шевченкового місця пам'яті: «Ураховуючи вагомий внесок Національного музею Тараса Шевченка у справу збереження, вивчення і популяризації творчої спадщини Тараса

Григоровича Шевченка», Кабінету Міністрів доручалося забезпечити проведення низки заходів з нагоди 60-річчя музею. Передбачалося, крім традиційних ювілейних практик, проведення науково-пошукової, експедиційної та екскурсійної роботи за маршрутами Шевченкових подорожей Україною 1843–1845, 1846, 1847 рр., а також карбування ювілейної монети, випуск в обіг та здійснення спецпогашення поштової марки і конверта [12].

Завершальний етап підготовки до Шевченківських ювілейних урочистостей – 2014 розпочався 2010 року. Указом Президента України В. Януковича № 683/2010 від 11 червня 2010 р. утворено Координаційну раду з питань підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка, основними завданнями якої визначено «забезпечення ефективної взаємодії центральних та місцевих органів влади у вирішенні питань, пов'язаних із підготовкою і проведенням в Україні та за її межами ювілейних заходів із відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка». Очолює Координаційну раду Президент України [13].

Сучасний український офіційний Шевченків комеморативний канон у частині набору практик та їх масштабності (як в ідеологічному вимірі, так і географічному) знайшов своє документальне втілення в розпорядженні Кабінету Міністрів України № 167-р від 2 березня 2011 р. «Про затвердження плану заходів з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка та 150-річчя від дня його перепоховання», який являє собою комплексну програму вшанування пам'яті визначного українця на 2011–2014 роки. Вона передбачає проведення наукових, просвітницьких, культурно-мистецьких (зокрема й міжнародних), видавничо-поліграфічних (зокрема, завершення видання повного зібрання творів Т. Г. Шевченка у 12 томах, «Шевченківської енциклопедії» у 6 томах і друк «Кобзаря» іноземними мовами), медійних та власне меморіальних заходів (облаштування існуючих та заснування нових місць пам'яті Тараса Шевченка) із залученням усіх прошарків українського суспільства та української діаспори. Значна частина заходів фактично є розвитком або продовженням вже розглядуваної вище комеморативної програми 1998 р. Зокрема, традиційні вже практики меморіальної візуалізації (карбування та введення в обіг ювілейних монет, поштових конвертів і марок зі спецпогашенням, присвячених 200-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка та 150-річчю від дня його перепоховання) доповнилися положенням про створення відповідного логотипа для використання під час святкування ювілею в Україні та за її межами.

Разом з тим, в урядовому плані заходів з'явилися й нові види практик з ушанування пам'яті Тараса Шевченка, наприклад, проведення урочистого мітингу-реквієму та покладання квітів біля пам'ятників Т. Г. Шевченку, запланованого на травень 2011 р. у 150-річницю перенесення праху поета до України.

Увагу привертає також широка програма інтернаціоналізації (або ж експорту) Шевченкових комеморацій: широке відзначення міжнародною спільнотою 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка, зокрема у Російській Федерації,

Республіці Казахстан, Литовській Республіці та Республіці Польща, опрацювання питання щодо надання підтримки діяльності Музею-квартири Тараса Шевченка у м. Санкт-Петербурзі (Російська Федерація), спорудження до 9 березня 2014 р. пам'ятника Т. Г. Шевченку в м. Астані (Республіка Казахстан) та проведення закордонними дипломатичними установами України заходів з відзначення 200-річчя від дня народження та 150-річчя від дня перепоховання Тараса Шевченка за участю представників української діаспори. Апогеєм інтернаціоналізації Шевченкового ювілею має стати амбітне завдання «проведення урочистостей на рівні Організацій Об'єднаних Націй, зокрема Міжнародної Шевченківської конференції, а також включення до Календаря пам'ятних дат ЮНЕСКО на 2014 рік відзначення ювілею Т. Г. Шевченка» [14].

Постанова Верховної Ради України № 3126-VI, яка з'явилася двома днями пізніше урядового розпорядження, в цілому фактично повторювала останнє в частині положень по відзначенню 150-х роковин смерті та перепоховання поета в Україні [15]. До речі, як і Постанова Верховної Ради № 340-VII від 19 червня 2013 р. «Про підготовку та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Григоровича Шевченка» в частині програми його 200-літнього ювілею [16].

Аналіз офіційної документації 1991–2013 рр. свідчить про «націоналізацію» або «ренаціоналізацію» меморіального образу Тараса Шевченка у практиках його комеморації в Україні. Формування політики пам'яті щодо Тараса Шевченка, на відміну від, наприклад, політики пам'яті щодо Великої Вітчизняної війни/Другої Світової війни чи Голодомору 1932–1933 років/голоду 1932–1933 років в Україні, відбувалося стало і консенсусно впродовж усього періоду незалежності України, що дає підстави стверджувати про:

- становлення та усталення Шевченкового комеморативного канону;
- одне з провідних місць Тараса Шевченка в сучасній комеморативній політиці та загалом політиці пам'яті сучасної України;
- набір практик ушанування пам'яті Тараса Шевченка в сучасній Україні є поєднанням радянського та українського комеморативних канонів.

Разом з тим, 2014 р., проголошений Указом Президента України В. Януковича № 257/2012 Роком Тараса Шевченка в Україні, обіцяє дати цікавий матеріал для подальшого дослідження сучасного Шевченкового меморіального образу, у розрізі не лише офіційної, але й контрпам'яті.

Список використаних джерел:

1. Указ Президента України № 257/2012 «Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка» // Урядовий кур'єр. – 2012. – 18 квітня.
2. Альварт Є. «Шевченко – чи не єдине «місце пам'яті», яке не роз'єднує, а поєднує українців» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2012/03/09/jenni- Alvart-shevchenko-chy-ne-jedyne-misce-pam-jati-jake-ne-roz-jednuje-a-pojednuje-ukrajinciv/>; Alwart J. Mit Taras Ševcenko Staatmachen

Erinnerungskultur und Geschichtspolitik in der Ukraine vor und nach 1991 / Jenni Alwart. – Köln-Weimar-Wien: Böhlau Verlag, 2012. – 220 s.; Альварт Є. Тарас Шевченко у культурі пам'яті та політиці історії сучасної України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://historians.in.ua/index.php/istoriya-i-pamyat-vazhki-pitannya/240-yenni-avart-taras-shevchenko-u-kulturi-pamiati-ta-politytsi-istorii-suchasnoi-ukrainy>.

3. Постанова Кабінету Міністрів України № 156 «Про створення державного історико-культурного заповідника «Батьківщина Тараса Шевченка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/156-92 п/print1360045742433861>.

4. Постанова Кабінету Міністрів України № 1655 «Про заходи з підготовки до відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1655-98-п/print1360045742433861>.

5. Указ Президента України № 1228/99 «Про Національну премію України імені Тараса Шевченка» // Урядовий кур'єр. – 1999. – 2 жовтня.

6. Розпорядження Президента України № 226/2000-рп [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/226/2000-рп/print1360045742433861>.

7. Указ Президента України № 940/2000 «Про вшанування пам'яті Тараса Григоровича Шевченка» // Урядовий кур'єр. – 2000. – 3 серпня.

8. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 316-р «Про видання збірки поетичних творів «Кобзар» до 190-річчя від дня народження Тараса Шевченка» // Офіційний вісник України. – 2002. – № 24, т. 1. – С. 76.

9. Указ Президента України № 307/2003 «Про відзначення 190-річчя від дня народження Тараса Григоровича Шевченка» // Урядовий кур'єр. – 2003. – 16 квітня.

10. Указ Президента України № 784/2005 «Про деякі заходи з підготовки до відзначення 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка» // Урядовий кур'єр. – 2005. – 21 травня.

11. Указ Президента України № 74/2006 «Про надання статусу національного державному історико-культурному заповіднику «Батьківщина Тараса Шевченка» // Урядовий кур'єр. – 2006. – 16 лютого.

12. Указ Президента України № 1104/2008 «Про відзначення 60-річчя Національного музею Тараса Шевченка» // Урядовий кур'єр. – 2008. – 10 грудня.

13. Указ Президента України В. Януковича № 683/2010 «Про Координаційну раду з питань підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.prezident.gov.ua/documents/11880.html?PrintVersion>.

14. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 167-р «Про затвердження плану заходів з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка та 150-річчя від дня його перепоховання» // Урядовий кур'єр. – 2011. – 5 березня.

15. Постанова Верховної Ради України № 3126-VI «Про відзначення 150-річчя від дня смерті та дня перепоховання Тараса Григоровича Шевченка» // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 27. – Ст. 250.

16. Постанова Верховної Ради № 340-VII «Про підготовку та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Григоровича Шевченка» // Голос України. – 2013. – 4 липня.

Короленко Б. А. Почитание памяти Тараса Шевченко в официальных документах Украины (1991–2013 гг.)

Проанализировано комплекс нормативных актов (правительственных распоряжений, указов президентов, постановлений Верховной Рады Украины) мемориального характера, посвященных почитанию памяти Тараса Шевченко периода независимости. Рассмотрено становление традиции государственных коммеморативных практик украинского поэта сквозь призму официальных документов.

Ключевые слова: Тарас Шевченко, коммеморации, нормативные акты высших органов власти, политика памяти, места памяти, музеи, памятники Тарасу Шевченко.

Korolenko B. A. The commemoration of Taras Shevchenko in the official documents of Ukraine (1991–2013)

The complex of memorial normative acts (executive orders, presidential edicts, ordinances of Verkhovna Rada of Ukraine), dedicated to commemoration of Taras Shevchenko during independence is analyzed. The shaping of tradition of state commemoration practices in terms of official documents is observed.

Keywords: Taras Shevchenko, commemoration, normative acts of high authority, politics of memory, places of memory, museums, Taras Shevchenko memorials.